

ONDERZOEK NAAR WEESHUIZEN, INTERNATEN EN ADOPTIE IN VOORMALIG NEDERLANDS-INDIË EN INDONESIË

①

②

③

④

⑤

In veel Indische familiegeschiedenissen duiken ze op, voorvaders en voormoeders die in Nederlands-Indië in weeshuizen of kindertehuizen zaten: 'Pa van der Steur'; Vincentius; Jongenswezeninrichting in Soerabaja; Protestantsch Weeshuis in Semarang; Soekaboemische opvoedingsgestichten of het Leger des Heils. Toch is er tot op heden weinig onderzoek gedaan naar de honderden kleine of soms heel grote instellingen, waarin kinderen werden opgenomen. Historici van de Radboud Universiteit en NL-Lab/Huygens Instituut brengen deze praktijken nu in kaart en doen uitgebreid onderzoek. Ook Stichting Pelita is hierbij betrokken.

Destijds waren het vooral de religieuze organisaties die de opvang voor hun rekening namen. Zij richtten zich op kwetsbare kinderen, bijvoorbeeld (half-)wezen of kinderen van wie men niet wist of ze nog ouders hadden, maar die verlaten of verwaarloosd waren. Tegelijkertijd richtte men zich ook op kinderen die als een gevaar voor de koloniale orde werden beschouwd. In die orde golden witte Europeanen als superieur aan anderen. Kinderen van Europese vaders en lokale, Indonesische moeders werden door hun gemengde afkomst als problematisch gezien. Overleden of verhuisden hun vaders, dan dreigden die kinderen in de ogen van koloniale instanties te 'verpauperen'. Deze kinderen waren dan, zo dachten

die instanties, beter af in instellingen waar ze naar Europees-christelijke normen werden opgevoed, dan bij hun Indonesische moeders. Met het onderzoek wil men een aantal vragen beantwoorden, bijvoorbeeld: Wat was de schaal van institutionele jeugdopvoeding in Nederlands-Indië? Welke families en kinderen kregen er mee te maken? Hoe was die scheiding tussen kinderen en hun moeder of eigen familie geregeld? Waar kwamen deze kinderen vervolgens terecht?

De rol van Stichting Pelita

De onderzoeksgroep, onder leiding van prof. dr. Marit Monteiro van de Radboud Universiteit, beseft dat een dergelijk onderzoek veel kan oproepen en heeft Stichting Pelita benaderd om hen hierbij terzijde te staan.

Allereerst zijn wij beschikbaar voor wie vragen of opmerkingen heeft, of wil praten over wat het onderzoek oproept. Verder zoeken de onderzoekers respondenten: mensen die in

- ① Het weeshuis voor kinderen St. Vincentius à Paulo van de Zusters Ursulinen te Batavia (KITLV).
 - ② Groepsfoto weeskinderen Pa van der Steur (Oranje Nassau Stichting).
 - ③ Jonge vrouwen uit een opvoedingstehuis te Soekaboemi brengen de vakantie kamperend door omdat zij niet naar huis mochten (Collectie Tropenmuseum).
 - ④ Kleuters in een opvoedingstehuis in Soekaboemi (Collectie Tropenmuseum).
 - ⑤ In Magelang werden bij de intocht van de Nederlandse troepen nog enkele kinderen aangetroffen in de Oranje Nassau Stichting.
- Alle foto's: Wikimedia Commons

een dergelijke instelling verbleven en bereid zijn daarover te spreken. Ook helpt Stichting Pelita de informatie over dit onderzoek onder de aandacht te brengen en mensen te interesseren om hieraan deel te nemen. Voor alle duidelijkheid: Stichting Pelita heeft geen zeggenschap of rol in het onderzoek zelf, dit is de verantwoordelijkheid van de onderzoeksgroep.

In een latere fase van het onderzoek verzorgen wij ook activiteiten in samenwerking met ARQ Kenniscentrum Oorlog, Vervolging en Geweld. Zo organiseren we dialoogtafels over wat opgroeien in een kindertehuis betekent. Op basis daar-

van zal ARQ Kenniscentrum Oorlog, Vervolging en Geweld een training ontwikkelen voor professionals die relevante bronnen beheren, zodat zij geïnteresseerden uit onze doelgroep op een goede wijze kunnen begeleiden en ondersteunen bij het raadplegen van gevoelig archiefmateriaal.

Heeft u vragen of opmerkingen, of bent u bereid de onderzoekers te woord te staan? Bel of mail ons, u bent van harte welkom!

Mail naar info@pelita.nl o.v.v. Weeshuizen.

Of bel tijdens werkdagen (09:30 - 16:30 uur) met 088-3305111